



ÁGH ISTVÁN (1938) Budapest

ÁGH ISTVÁN

Nyári délután, viharral

Olyan, mintha már láttam volna, olyan idegenül ismerős ez a kép, és nem függ össze a valóságos egésszel, emlékeim rétegekbe préselődött emlékét látom, kinyúlik a földnyelv a semmi szájából, egy régi földút áttűnésében ível a keréknyom, s nappali világűr érintkezik a vájatokkal, s mint valaminek a mása, bizonytalanul kóvályog képzeletem, naptalan, árnyékkal duplázva sugároznak a földi formák, a fény kévéből rakott égbolt árnyékostól szóródik széjjel, mint a rég elfelejtett aratás végén a szétdőlt asztag,

a viaszsárga világosságban olyan idegenül ismerős ez a részlet, mint egy műélmény megvalósult emléke, mint a festék, ahogy a vásznon átüt raszteres foltokban, s elveszti fényét Ferenczy Károly nagybányai utcája, Szinyei Merse Pál felvidéki báránnyelűs pacsirtakékje s Mednyánszky László kárpáti kéregbarna hegylánca, a hátlap színeiben változik az anyag, míg a nyári vasárnap délután idült, sűrű és nehéz levegője megüli a panorámát, s az elnehezült formák emlékeimbe süllyednek, ahogy együtt a múltba,

mint béna testbe a szív, a lélegző tüdő, míg zsibbadt tagoktól zsibbadnak a lombok, s mintha kifiamodva, leválni fordulnának ki magukból a növények, ahogy Kokas Ignác zöldje is ízületeiben bomlik szét, és feltört héjakat, inaszakadt vesszőket, nyílt törésű szálfát és gazt és gazt terem, laput és vadcsalánt a nép indákká pusztult szerszámaira, s művét bevonja barna hímporral az őskori aljnövényzet, a finom csipkés páfrány, mintha megtelt temető mellől nézném a járatlan útra települt akácost, ahol nem is vagyok, de tudom, hogy volt egy út,

s még most is homokos kerékvájatokkal ível a dombra, mindennek kettős a megjelenése az időben, s ezzel a kétszer nagyobb teherrel nyomja a földet a holtakra, sárga agyagon zöldell a gyom, s az agyag foszforeszkáló sárgája vetül alulról, ez az a részlet, melyet utoljára láttam a temető mögött, kuglipálya volt, még a lakosság idejéből, zöldpenészes agyag sárgáján átragyognak a pinka pénz alumínium fillérei, a bábuállító gyerek nyomában, vagy a hazakerült hadifogoly ünnepléséből maradt söröskupakok, a hősök juharfái alatt,

feküdt a település hosszában egy kátyú, ahol már nem
 szekerezem, voltak nyomott, viharra feszülő nyári délutánok,
 és ez a mai légből kapott sem múlik el zivatar nélkül,
 és a nagyerdőt sújtó vihar veri a határt, erdő terül szét mindenütt,
 s nem vesz körül semmit, erdő megint az Irtás-dűlőn, az Erdőn,
 a Tüskésben és a Tölösben, és nem is bükkösök, tölgyesek,
 gyertyánosok, hanem a bozót vegyes fajtái burjánzottak el,
 s felnőttek sűrű, vékony szálakká egy-egy túlélő mezei diófa,
 jegenye köré, a legelővé vadult művelt határ után,

megtúrták a vaddisznók a dagonyázó gödröt a vadkörtefa alá,
 és a vadak elszaporodtak, és a vaddisznók leginkább,
 vadászok nélkül járványos dögöket áztat a vízmosás,
 most végre megvalósult a teljes, tiszta natúra, erdészek nélkül,
 a zöld Pannon-tenger a bujdosó betyárok legendás Bakonyán,
 mámoros ünnepet ül az embertelen szabadság
 az otffelejtt katonasírok fölött, minden emlék és minden
 krónika nélkül, mintha nem is lett volna bölcsőhely és séta
 bölcsőhelyem körül, és az sincs, ami lehetne ebben a versben,

miként Paál László képein vihar készül a barbizoni
 erdők felett, ám az ég gyanús, tépett felhőivel
 ezen a tájon áll össze viharfelhővé, mert majd ebben az
 országban hőköl vissza az ökörfogat a lesújtó villám
 taglója előtt, s válik galagonyabokorrá a jégverésben,
 azóta is ott áll a *Somlou rea meneh utu* szélén zölden,
 tucatszám csapkod az isten ostora az égből egyszerre,
 ezerszer látott sudarak csattognak, durrognak, dörömbölnek
 ezerszeres visszhangon a tisztásra menekült ezüstnyárfára,

s mint Delacroix festményén a tébolyult fehér kanca
 ágaskodik és zuhanásba dermed, itt már nem lehetek bátor,
 mint pásztor koromban, a fák és a füvek kisülése láttán,
 a rejtett erők találkozásától, mint egy végtelen lőszerraktár
 tüzel és végigfut a robbanás az erdőn, s a légnymás folytonos
 szele játszik bátyám vadkörtefáján, s törzsén a húrok
 szaggatott medveordítást hallatnak, míg a csúcson anyám
 félelmét sikoltják az ágak, és ez a nyári délután mindig ugyanaz,
 mert az van, ami apánk júliusi halálával kezdődött,

meg egy halál utáni vers van, vagy olyan, mintha odaátról
 szólna, nem szűntek meg a földi élmények véglegesen,
 még azon a helyen maradva, de már nem azok, előbb a formát,
 aztán a jelentést veszítik, s mint a levetett héjak, belefeketednek
 az avarba, most még nem veszett ki a nyelv, a dallam, de amiről
 szólna, már csak nyomokban, az elmúlás összefüggéseiben,
 közben a vers is fölszámolja magát, hallgatóság nélkül,
 ez lenne a jövő, vagy már a jelen?
 balsejtelve egy sötét anyagból teremtett világnak?

POSTSCRIPTUM

Anyám a leveleiben, legalább negyven éven át,
szorgalmasan sorolta föl községünk eseményeit,
s a halottakat név szerint mint postskriptumot írta meg,
hisz mindegyikhez volt közöm, valamiképpen rokonok,
s ha most a néhány száz lapot egyfolytában elolvasom,
azonnal elcsodálkozom, micsoda háború folyik,
mennyi közönséges halál, pedig gyilkosságok sora,
fölülről vezényelt ragály, emberre terjedt marhavész,
emberöltökön átnyúló, múlttá nyilvánított Mohács,
amelytől három nemzedék kimúlt vagy meg sem született.

Anyám izgatott, fekete hollónak látszik messziről,
röpdös a földön, mintha csak elvesztett volna valamit,
mint akinek dolga akadt még a világgal, mielőtt
hullott tolla marad csupán a novemberi parlagon,
közelebbről Kanizsai Dorottya hajlong a mezőn,
mintha csak egy krumpliszedő emelgetné a zsákokat,
halálos téboly sürgeti, hogy összeszedje népeit,
táncolva a Mohácsi vész nagy rakás halottja előtt,
s nevük, emlékeim szerint egyenként belém temeti,
hogy őrizzem őket tovább, mint hű utód, gondozva mind.

Anyám halála reggelén korán csörgött a telefon,
mintha az ottani kakas ébresztett volna itt, Budán,
majd nyílt töréstől megviselt szálkás parasztírás helyett
kis köpcös nyomtatott betűk zsizsikje nyüzsögte a hírt,
közhírré tétetett nevét őrzöm ebben a versben is,
hogy a sorban ki követi Vas Erzsébetet, nem tudom,
következik-e valaki, vagy immár halhatatlanul
szaporodnak, s idegenek, vagy nem lakik ott senki sem,
s a vadon a Bakony felől terjed a temető fölé,
s gyertyák helyett novemberi boggyók pislognak mindenütt.

